

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Методичні рекомендації
до виконання і захисту
дипломних робіт
для студентів спеціальності
«Соціальна робота»

Київ 2013

УДК 378.66(076.5)
ББК С9р30
С 692

Укладачі: *О. А. Блінов, В. М. Шевченко*

Рецензент *О. П. Полисаєв*

Затверджено методично-редакційною радою Національного авіаційного університету (протокол № 4/12 від 17.05.2012 р.).

Соціальна робота : методичні рекомендації до виконання і захисту дипломних робіт / уклад. : О. А. Блінов, В. М. Шевченко. – К. : НАУ, 2013. – 32 с.

Методичні рекомендації до виконання і захисту дипломних робіт містять вимоги до структури, змісту, обсягу та порядку виконання дипломних робіт випускниками ОКР «Бакалавр», «Спеціаліст», «Магістр». Для студентів спеціальності «Соціальна робота».

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета виконання дипломної роботи

Дипломна робота – це кваліфікаційна дослідна робота випускника певного освітньо-кваліфікаційного рівня, яка містить креативне розв'язання актуальної наукової, науково-методичної проблеми щодо об'єктів і предметів майбутньої діяльності фахівця шляхом теоретичного дослідження (аналізу, синтезу) актуальних питань, моделювання (фізичного або математичного) процесів, об'єктів, систем у певній галузі науки і техніки. У процесі виконання дипломної роботи здійснюється подальше поглиблення теоретичних знань та їхня систематизація, розвиток прикладних навичок, оволодіння методикою дослідження при розв'язанні конкретних проблем, розвиток навичок самостійної роботи, підвищення загальної та професійної ерудиції випускника.

Метою дипломної роботи є поглиблене вивчення однієї з соціальних проблем, а також систематизація, закріплення та розширення отриманих теоретичних і практичних знань із соціальної роботи для творчого вивчення і розв'язання конкретних проблем, що стоять перед соціальними службами.

Відповідно до мети написання дипломної роботи її завданнями є:

- закріплення теоретичних знань у галузі аналізу соціальних і психологічних проблем;
- набуття вміння систематизації та аналізу літературних джерел і підготовки тематичних оглядів літератури;
- набуття практичних навичок вибору та застосування різнобічних методів і методик для аналізу соціальних і психологічних проблем;
- набуття вміння виявляти реальні проблеми, формувати власні висновки та пропозиції щодо розв'язання цих проблем на основі проведених досліджень.

Для ОКР «Бакалавр», «Спеціаліст», «Магістр» дипломна робота повинна бути закінченим дослідженням певної проблеми згідно з метою виконання і поставленими завданнями.

2. ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Етапи виконання дослідження

Кожне наукове дослідження (дипломна робота) від творчого задуму до остаточного оформлення наукової праці має власну специфіку, зумовлену цільовим призначенням, джерельною базою, методичним та інформаційним забезпеченням, обсягом і термінами виконання. Однак усі види наукових робіт мають спільні риси і містять універсальні для всіх робіт послідовні, але взаємопов'язані етапи виконання дослідження. Найчастіше дотримуються такої послідовності:

1. Вибір теми, отримання завдань на виконання дипломної роботи, розроблення та затвердження календарного плану-графіка (додаток В).

2. Пошук і накопичення потрібної наукової інформації з теми (бажане якнайповніше виявлення масиву джерел і наукової літератури); складання бібліографії й робочої картотеки літератури.

3. Вивчення, аналіз, систематизація й обробка матеріалів.

4. Висунення наукової гіпотези й теоретичних передумов дослідження; уточнення плану.

5. Вибір методів дослідження як інструментів здобуття фактичного матеріалу.

6. Написання теоретичної частини роботи.

7. Проведення емпіричного дослідження.

8. Аналіз та інтерпретація отриманих результатів.

9. Редагування та оформлення роботи.

10. Подання чорнового варіанта роботи науковому керівникові.

11. Усунення зауважень і доопрацювання роботи з урахуванням рекомендацій наукового керівника.

12. Чистове оформлення роботи відповідно до ДСТУ.

13. Попередній захист дипломної роботи.

14. Виправлення зауважень, оформлення рецензії (додаток Е), відгуку керівника (додаток Ж).

15. Подання дипломної роботи нормоконтролеру.

16. Підготовка до захисту і захист дипломної роботи.

Попередній захист дипломних робіт відбувається за місяць до захисту.

Якщо наукова робота студента відповідає вимогам до написання таких робіт, завідувач кафедри вирішує питання про до-

пушення студента до захисту, роблячи відповідний запис на титульному аркуші дипломної роботи. За умови невідповідності встановленим вимогам науковий керівник (завідувач кафедри) дипломної роботи може рекомендувати не допустити студента до захисту. Таке рішення затверджується на засіданні кафедри.

2.2. Вибір теми

Першим і найважливішим етапом дослідження є вибір його проблеми, а також теми наукової роботи. Вдало й обгрунтовано обрана тема значною мірою визначає доцільність і результативність усього дослідження.

Перелік тем дипломних робіт пропонує кафедра. Однак студент має право запропонувати свою тему роботи, належно обгрунтувавши її доцільність (запропонована тема обговорюється на засіданні кафедри й затверджується її рішенням). При виборі теми студент має враховувати її відповідність рівню розвитку сучасної науки, актуальним напрямам наукових досліджень, забезпеченість джерелами, перспективність завдання, практичне застосування.

Затвердження обраної випускником теми дипломної роботи здійснюється у такій послідовності:

- випускник заповнює бланк заяви (додаток А) на ім'я завідувача кафедри, в якій вказує тему обраної дипломної роботи та прізвище наукового керівника;

- заява випускника узгоджується з керівником дипломної роботи та завідувачем випускової кафедри;

- теми дипломних робіт розглядають на засіданні кафедри, за потреби уточнюють і затверджують.

Після цього (але не пізніше, ніж до планового початку переддипломної практики) формується проект наказу ректора щодо затвердження тем дипломних робіт і призначення керівників за кожним освітньо-кваліфікаційним рівнем і напрямом (спеціальністю) підготовки фахівців. Як тільки наказ підписує ректор, студент не має права змінювати тему дипломної роботи.

Вибір теми зумовлюється низкою обставин:

- 1) коло зацікавлень самого студента;
- 2) наявність джерел і літератури з проблеми;
- 3) проблемність, актуальність і новизна теми;
- 4) стан наукового розроблення теми (при цьому слід враховувати; чи не розроблялась уже обрана тема; чи достатньо забезпечена джерелами і т. ін.);

5) тема не повинна бути надто широкою, оскільки тоді дослідник позбавлений можливості глибоко проаналізувати окремі аспекти проблеми (наприклад, не доцільно обирати теми «Психологія девіантної поведінки людини», «Деформація особистості» та ін.);

б) при виборі та формулюванні теми обов'язково мусить акцентуватися проблемність дослідження, тобто вже за назвою зрозуміло, що саме студент має намір аналізувати, порівнювати, узагальнювати.

2.3. Збір матеріалу наукової роботи

Цей етап виконання дослідження – найтриваліший за часом. Розпочинають дослідження з ознайомлення зі станом розроблення проблеми й *пошуку інформації*. Для цього студент ретельно має самостійно вивчити літературу з даної теми (монографії, статті в часописах і наукових збірниках, матеріали наукових конференцій), статистичні матеріали, результати соціологічних опитувань, використати електронний ресурс тощо.

Для реалізації цього важливого евристичного завдання студенту належить почати роботу в *бібліографічних відділах* бібліотеки університету та інших *наукових бібліотеках* (передусім, доцільно попрацювати у Центральній науковій бібліотеці ім. В.Вернадського, Українській науково-технічній бібліотеці та ін.). Результатом цього етапу дослідження має стати бібліографічний перелік виявлених літературних джерел.

Пошук інформації можна здійснювати також в електронній мережі. Наприклад, інформацію з питань соціальної роботи можна отримати з таких сайтів у Інтернеті:

<http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>,

<http://www.dobroedelo.ru/>,

<http://www.socialwork-archive.org/>,

<http://socpolicy.ru/>,

<http://socpedagogika.narod.ru/Kodeks.html>,

<http://www.rusunisw.ru/>,

<http://www.socialworker.com/jswve/content/view/1/1/>,

<http://www.helpstartshere.org/>.

За умови запозичення джерел з Інтернету обов'язково зазначається назва джерела й повна Інтернет-адреса.

3. СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ РОБОТИ

3.1. Вимоги до структури дипломної роботи

Дипломна робота має бути зброшурована і мати тверду палітурку. Не допускається з'єднання її аркушів скріпкою або швидкозшивачем.

Дипломна робота повинна містити:

1. Титульний аркуш (додаток Б).
2. Завдання на виконання дипломної роботи.
3. Реферат (додаток Д).
4. Зміст роботи (додаток З).
5. Перелік умовних позначень, скорочень, термінів (за потреби).
6. Вступ.
7. Основна частина роботи.
8. Висновки.
9. Список використаної літератури.
10. Додатки (за потреби).

Дипломні роботи випускників різних ОКР мають практично однакову структуру, але відрізняються за змістом та обсягом. Рекомендований обсяг дипломної роботи: бакалавра – 60–70 сторінок тексту, за винятком використаної літератури і додатків; спеціаліста і магістра – 90–100 сторінок тексту, за винятком використаної літератури і додатків.

Основними структурними складовими дипломної роботи є: зміст, вступ, основна частина (яка передбачає кілька розділів), висновки, список використаної літератури, додатки (за потреби). Структура і зміст роботи, співвідношення її розділів визначаються обраною темою, її характером і масштабністю.

Незважаючи на те, що якихось жорстких вимог до кількості розділів і підпунктів у роботі немає, тут потрібно керуватися здоровим глуздом. Зрозуміло, що робота не повинна складатися з одного розділу, а розділ – з одного підпункту. Прийнято писати не менше трьох розділів (у дипломній роботі може бути 2 розділи). У будь-якому випадку краще, якщо подальші пункти плану логічно впливатимуть з попередніх, а також будуть збалансовані між собою за обсягом (кількістю сторінок) (додаток З).

3.2. Написання вступної частини

Вступ має бути чітким, лаконічним. Це своєрідний показник роботи молодого науковця, що свідчить про методологічну та методичну підготовку, вміння довести правильність вибору теми, її актуальність; чітко сформулювати завдання дослідження; тут виявляється, чи достатньо зібрано матеріалу, чи добре продуманий план роботи. Обсяг вступу обмежується 3–4 сторінками.

У вступі обґрунтовуються: *актуальність роботи, її об'єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза, методи дослідження (методи лише називають), наукова новизна, практичне значення отриманих результатів, апробація результатів дослідження, структура роботи.*

Актуальність теми

Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаними проблемами обґрунтовують актуальність і доцільність роботи в галузі тієї чи іншої наукової парадигми.

Наприклад:

Актуальність дослідження зумовлена постійним зростанням потреби в ефективному професійно-психологічному відборі персоналу, в новому баченні щодо правильної оцінки кандидатів. Ми говоримо про те, що кандидати у нас є, основне — не помилитися при виборі й узяти кращого, а потім грамотно побудувати систему ситуативного керівництва.

Зараз майже нікого не потрібно переконувати в тому, що «правильні» люди, мотивовані, навчені, такі, що володіють необхідними для даної роботи і даної організації компетенціями, великою мірою визначають успіх бізнесу. Майже не залишилося монопольних ринків, будь-яке «ноу-хау» швидко підхоплюють конкуренти, тому, зазвичай, тепер перемагає той, у кого краща команда.

Останнім часом дедалі частіше з'являються статті про те, що при оцінці інвестиційних ризиків і при визначенні ринкової вартості компанії аналізується команда: часом — топ-менеджери, часом — команда повністю.

Питання професійно-психологічного відбору досліджували свого часу такі українські вчені, як М. С. Корольчук, М. В. Макаренко та інші. Вони є розробниками теорії та практики професійно-психологічного, професійно-фізіологічного відбору, працездатності людини, інноваційних методик, спеціалізованих апаратних комплексів.

Об'єкт і предмет дослідження

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення. Предмет дослідження завжди вужчий за об'єкт і міститься в його межах. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться як загальне та часткове. В об'єкті виділяють ту його частину, котра є предметом дослідження.

Наприклад:

Об'єктом нашого дослідження є професійно-психологічний відбір кандидатів на посади, визначення технологій встановлення ефективності відбору та адаптацію персоналу ще на початкових стадіях, правильне оцінювання кандидата тощо.

Предметом роботи є особливості проведення професійно-психологічного відбору персоналу сучасного підприємства.

Мета дослідження

Мета формулює загальне спрямування роботи. Не варто формулювати мету іменником «Дослідження...» або «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету. Краще використати дієслівні конструкції на зразок «Мета передбачає дослідити... (вивчити тощо)». Мета визначається дуже стисло (буквально в межах одного речення чи абзацу).

Наприклад:

Мета роботи полягає в розгляді методів оцінки кандидатів під час проведення професійно-психологічного відбору, оцінки на предмет ефективності їх.

Після цього зазначають конкретні завдання наукової роботи, що впливають з мети (3–5 завдань).

Завдання дипломної роботи є частиною мети, її конкретизацією. Формулювання завдань зазвичай роблять у формі перерахування:

- вивчити ...
- описати ...
- встановити ...
- показати роль ...
- проаналізувати ...
- визначити ...

Наприклад:

1. Проаналізувати літературні джерела щодо теми та питань, які розглядаються в науковій роботі.

2. Встановити і розглянути структуру та етапи процесів професійно-психологічного відбору персоналу, методів і методик, які можуть впливати на ефективність цих процесів та особливостей, потрібних для досягнення належних результатів.

3. Визначити психологічні особливості досягнення належних результатів в умовах проведення професійно-психологічного відбору персоналу сучасного підприємства.

4. Надати методичні рекомендації щодо організації та проведення професійно-психологічного відбору.

Далі йде **гіпотеза дослідження**, яка відповідає на запитання: «Що може бути, якщо ...» і також визначається дуже стисло (в межах одного речення). Але можна подати й кілька гіпотез.

Наприклад:

Гіпотеза дослідження: від адекватності технології відбору персоналу залежить відбір найкращих кандидатів на вакантні посади та, відповідно, успішність роботи підприємства.

Методи дослідження

Після опису завдань наукової роботи потрібно розповісти про методи її виконання.

Загальні методи пізнання можна поділити на три групи, грані між якими визначені приблизно: методи емпіричного дослідження; методи, які використані на емпіричному та теоретичному рівнях; методи теоретичного дослідження. Наприклад, методами емпіричного дослідження є: спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент, моделювання, експертна оцінка та ін. Перераховувати методи потрібно коротко та змістовно.

Наприклад:

Методи дослідження. Розв'язання завдань здійснювалося за допомогою теоретичного аналізу й узагальнення психологічної літератури, опитування (анкетування) респондентів, контент-аналізу, використовувався метод експертної оцінки. Для обрахунку інформаційного масиву використовувався пакет статистичної обробки даних «Statistika for Windows».

Наукова новизна отриманих результатів (вказується за умови наявності таких елементів у роботі).

Наприклад: дослідження обраної теми є однією зі спроб комплексного вивчення ефективності методів професійно-психологічного відбору.

Практичне значення отриманих результатів

У роботі треба подати відомості про можливості наукового використання отриманих результатів під час Ваших подальших досліджень або порекомендувати сферу, де можна застосувати результати дипломної роботи (під час розробки спецкурсів чи спецсемініарів, наукових робіт, у подальших наукових дослідженнях).

Наприклад:

Практичне значення отриманих результатів полягає в поглибленому вивченні ефективності методів професійно-психологічного відбору, опрацюванні емпіричного матеріалу; теоретичні засади можуть бути використані для підготовки відповідних спецкурсів і спецсемініарів у вищих навчальних закладах. Результати, отримані в процесі дослідження, можуть звстосовуватись у галузі бізнесу, допоможуть обрати адекватні підходи до побудови процесу досліджень, для цілеспрямованого формування пакету найбільш адекватних методів і методик досліджень.

Апробація результатів роботи

Розділ факультативний (необов'язковий) і використовується за наявності виступів на конференціях, участі в різних конкурсах, наукових семінарах.

Наприклад:

Апробація основних положень і висновків дослідження здійснювалась так: виступ «Особливості проведення професійно-психологічного відбору» на Міжнародній науково-практичній конференції «Соціальна робота в Україні: національні традиції та міжнародний досвід». Конференція відбулася 1 червня 2011 року в Національному авіаційному університеті.

Публікації

Цей пункт передбачається за наявності статей або тез конференцій (форумів, семінарів, симпозіумів тощо) у фахових чи не фахових наукових збірниках.

Наприклад:

1. *Особливості організації проведення психологічного тренінгу // Вісник Київського міжнародного університету. Серія: Психологічні науки: Зб. наук. праць. – К.: КиМУ, 2008. – Вип. 12. – С. 9–23.*

Структура роботи

Цей пункт передбачає визначення загального вигляду роботи й основні дані щодо її обсягу (змісту та форми). Увага! Варто врахувати той факт, що додатки та список використаних джерел до основного складу роботи не входять і не рахуються.

Наприклад:

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, 10 додатків. Обсяг основної роботи – 85 сторінок. Список використаної літератури містить 70 найменувань (викладених на 4 сторінках).

3.3. Основна частина роботи

Ця частина роботи за обсягом найбільша. В ній розкриваються послідовно всі питання за планом, який може бути простим або складним. Досвід організації науково-пошукової роботи показує, що доцільніше працювати за складним планом. Треба врахувати, що зміст розділів основної частини має відповідати темі дослідження, повністю її розкривати, але назва розділів не повинна дублювати назви теми дипломної роботи.

Рукопис основної частини роботи виконується з дотриманням низки вимог. Починається вона назвою розділу роботи. Якщо план складний, то зазначається й назва підрозділу. Розділ, як і кожен із підрозділів, закінчується коротким чітким висновком із досліджуваного питання (обсяг до 0,5 сторінки після кожного підрозділу, до 1–1,5 сторінки після розділу).

З'ясування питань досліджуваної проблеми має здійснюватися аргументовано, з посиланнями на використану літературу.

3.4. Висновки

Завершальні висновки, що вміщуються на 3–5 сторінках, є основним підсумком виконання завдань наукової роботи, часткових узагальнень, зроблених у розділах (підрозділах) роботи.

Особливо важливо, щоб на ті питання, які були порушені студентом у вступній частині, було дано аргументовані відповіді, і щоб та мета, яку ставив перед собою автор, знайшла реалізацію у формі конкретних науково-педагогічних положень і практичних рекомендацій.

3.5. Список літератури

Завершення написання дипломної роботи закінчується складанням списку літератури. Така робота повинна бути виконана з дотриманням певних вимог і правил (додаток И). Насамперед, до списку вносять усі документи й літературу, використані автором у процесі підготовки дипломної, чи на які є посилання в роботі.

Мінімальний обсяг літературних джерел визначається залежно від специфіки теми, її хронологічних меж тощо. Дослідник завжди має прагнути використати якомога ширше коло літератури. *Умовно вважається оптимально допустимим таке зіставлення: на одну сторінку тексту має бути не менше одного літературного джерела.*

3.6. Вимоги до оформлення дипломної роботи

Дипломна робота – це наукове дослідження у вигляді спеціально підготовленого рукопису, написаного державною мовою.

Наукову роботу виконують на комп'ютері і друкують з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) з використанням шрифтів текстового редактора Word Times New Roman розміром 14 пт із полуторним міжрядковим інтервалом 28–30 рядків на сторінці (у друкованому рядку до 60 знаків з проміжками між словами включно). Абзацні відступи дорівнюють 5 знакам. Мінімальна висота шрифту – 1,8 мм.

Текст роботи потрібно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий, верхній і нижній – 20 мм; правий – 10 мм. Шрифт друку має бути чітким, чорного кольору, середньої жирності. Щільність тексту дипломної роботи повинна бути однаковою.

Текст основної частини дипломної роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака «№».

Першою сторінкою наукової роботи є титульний аркуш, який вносять до загальної нумерації сторінок наукової роботи. *На титульному аркуші, змісті наукової роботи номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому нижньому куті сторінки без крапки в кінці.* Отже, першою сторінкою, де стоятиме цифра, буде «ВСТУП» і його номер – 3 (3 сторінка).

Увага! Завдання наукового керівника на виконання дипломної роботи, реферат (пояснювальна записка до дипломної роботи) до загальної нумерації сторінок не входять.

Заголовки структурних частин дипломної роботи ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ друкують великими літерами (розмір кегля 14) симетрично до тексту. Кожну структурну частину дипломної роботи треба починати з нової сторінки.

Заголовки підрозділів друкують малими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують малими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. У кінці заголовка ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом – два інтервали.

Номер розділу без крапки ставлять після слова «РОЗДІЛ», потім із нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як і пункти.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, таблиці) потрібно подавати в дипломній роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу).

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

При написанні дипломної роботи студент має робити **посилання на джерела**, матеріали або окремі результати, які використовувалися при виконанні роботи.

Посилання в тексті дипломної роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1–7]...».

Коли в тексті наукової роботи слід зробити посилання на складову чи на конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у квадратних дужках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Приклад:

Цитата в тексті: «... незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в якому разі не можна ігнорувати найбільші канали передавання інформації [6, с. 29]».

Відповідний опис у переліку посилань:

6. *Дороніна М. С. Культура спілкування ділових людей : навч. посіб. / М. С. Дороніна. – К. : Академія, 2008. – С. 29.*

Рекомендується в основному тексті в підсумкових абзацах розділів давати посилання на особисті наукові праці студента.

Додатки оформлюють як продовження дипломної роботи на наступних сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки та мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б і та ін. Один додаток позначається як додаток А.

Текст кожного додатка за потреби може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. За таких умов перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: А. 2 (другий розділ додатка А).

Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д; формула (А.1) – перша формула додатка А.

4. ТИПОВІ ПОМИЛКИ ПРИ НАПИСАННІ ТА ОФОРМЛЕННІ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

1. Зміст роботи не відповідає плану дипломної роботи або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.

2. Сформульовані розділи (підрозділи) не відображають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта.

3. Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відображає специфіки об'єкта і предмета дослідження.

4. Автор не виявив самостійності, робота має компілятивний характер або є плагіатом.

5. Не зроблено глибокого й усебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури (за останні п'ять років) з теми дослідження.

6. Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не розкриває ступінь дослідження проблеми.

7. Не простежується позиція автора при аналізі фактичного матеріалу чи дискусійних питань.

8. Відсутні висновки до розділів наукової роботи.

9. Загальні висновки роботи не корелюють із характером визначених завдань дослідження.

10. У роботі відсутні посилання на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичений матеріал.

11. Бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту.

12. Ілюстративний матеріал і додатки не мають безпосереднього смислового навантаження.

13. Таблиці, діаграми, схеми, подані в тексті чи винесені в додатки, складені не на основі першоджерел, а запозичені з інших досліджень без належного оформлення посилань.

14. Поручено вимоги щодо обсягу наукової роботи, допущено диспропорційність в обсязі окремих розділів.

15. Робота оформлена з порушенням вимог, виконана неохайно, з помилками.

5. ЗАХИСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Захист дипломної роботи проводиться на відкритому засіданні спеціально створеної Державної комісії. Державна комісія заслуховує автора роботи, відгук наукового керівника, рецензію на дипломну роботу.

Науковий керівник дипломної роботи надає відгук на неї. Інший фахівець (з науковим ступенем не нижче кандидата наук) здійснює рецензування наукової роботи. За умов відсутності фахівців із соціальної роботи, як виняток, наукову роботу можуть рецензувати провідні спеціалісти з гуманітарних наук. Підпис рецензента дипломної роботи обов'язково засвідчується відповідною печаткою.

Захист роботи має здійснюватись в обстановці високої вимогливості, принциповості, дотримання наукової етики.

У доповіді студент акцентує увагу на актуальності наукової роботи, меті, завданнях, суті наукової проблеми, змісті роботи, концентруючись на характеристиці основних результатів дослідження та проблемних питаннях.

Доповідь студента має починатись із звертання:

«Шановний голово! Шановні члени Державної екзаменаційної комісії! Доповідає студент.... (наголошується його ПІБ). Тема дипломної роботи ....».

Далі випускник за 5–7 хвилин, що відповідає 4–5 сторінкам друкованого тексту, має коротко викласти суть наукової проблеми, обґрунтувати її актуальність, об'єкт, предмет роботи, доповісти мету, завдання, гіпотезу, розповісти про організацію роботи, методи та методика, які були використані, довести основні результати дослідження, конкретні рекомендації і висновки наукової роботи. Доповідь має бути науковою, добре аргументованою за змістом. Бажано використовувати слайди, мультимедійний матеріал в Power Point.

По завершенню доповіді студент каже: «Дякую за увагу. Доповідь закінчена».

Особливо важливим є те, щоб мовлення студента було чітким, граматично правильним, упевненим, що робить його зрозумілим і переконливим. Мовлення має бути ще й виразним, що залежить від темпу, гучності та інформаційності. Якість виступу різко зни-

жується, коли говорять квапливо, ковтаючи закінчення слів або дуже тихо й невиразно.

Приємне враження справляє вільне володіння текстом і суттю проблеми. Тому радимо виступ не читати, а лише стежити за чітко продуманим написаним планом доповіді.

Студент зобов'язаний також по суті відповісти на запитання, які виникли під час захисту в членів Державної екзаменаційної комісії, дати аргументовані роз'яснення щодо критичних зауважень рецензії. Дипломнику треба виявляти скромність в оцінці своїх наукових результатів і тактовність щодо тих, хто задає запитання. Перед тим, як відповідати на запитання, слід уважно його вислухати і за можливості записати.

По завершенні дискусії студентові можуть надати завершальне слово. Рішення про оцінку дипломної роботи ухвалюється на закритому засіданні Державної екзаменаційної комісії.

Визначальними критеріями при цьому є: самостійність дослідження; теоретичний і практичний рівень; практична значущість рекомендацій; здатність аргументовано захищати концепцію наукової роботи та висновки; уміння студента вести дискусію.

**Зразок заяви випускника щодо теми
та керівника дипломної роботи**

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

УЗГОДЖЕНО

Завідувач кафедри _____

_____ (підпис) _____ (ПІБ)
« ____ » _____ 20 ____ р.
Керівник дипломної роботи

_____ (підпис) _____ (ПІБ)
« ____ » _____ 20 ____ р.

Директору інституту _____

_____ (назва інституту)
студента ____ курсу ____ групи освітньо-
кваліфікаційного рівня _____
за напрямом (спеціальністю) _____

_____ (шифр і назва напрямку (спеціальності))
_____ (ПІБ студента повністю)

ЗАЯВА

Прошу затвердити тему дипломної роботи по кафедрі _____

_____ (повна назва кафедри)

_____ (повна назва теми)

та призначити керівника дипломної роботи _____
(наук. ступінь, посада за шт. розп. кафедри)

_____ (ПІБ керівника повністю)

Дипломну роботу буду виконувати в період з « ____ » _____ 20 ____ р.
по « ____ » _____ 20 ____ р. із захистом у _____ місяці 20 ____ р.

« ____ » _____ 20 ____ р. Підпис студента _____

ДОДАТОК Б

Зразок титульного аркуша дипломної роботи

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _____

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри

_____» _____ 20__ р.

**ДИПЛОМНА РОБОТА
ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ
«_____»**

Тема: _____
_____
_____

Виконавець: _____

Керівник: _____

Нормоконтролер: _____

Київ – 20__

**Зразок бланка завдання на виконання
дипломної роботи**

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Інститут _____

Кафедра _____

Напрямок (спеціальність) _____

(шифр, найменування)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

« _____ » _____ 20__ р.

**ЗАВДАННЯ
на виконання дипломної роботи**

(прізвище, ім'я, по батькові випускника в родинному відмінку)

1. Тема дипломної роботи: _____

затверджена наказом ректора від «__» _____ 20__ р. № _____

2. Термін виконання роботи: з _____ до _____

3. Вихідні дані до роботи: _____

4. Зміст пояснювальної записки: _____

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстрованого) матеріалу: _____

Зразок оформлення реферату

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до дипломної роботи: «Вплив страхів на розвиток пізнавальної активності дітей молодшого шкільного віку»: 108 сторінки, 17 рисунків, 13 таблиця, 111 використаних джерел, 11 додатків.

СТРАХ, ПІЗНАВАЛЬНА АКТИВНІСТЬ, МОЛОДШИЙ ШКІЛЬНИЙ ВІК, ТРИВОГА, ТРИВОЖНІСТЬ, «ШКІЛЬНА ФОБІЯ», ПІЗНАВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ.

Об'єкт дослідження – страхи дітей молодшого шкільного віку, предмет дослідження – особливості впливу страхів на розвиток пізнавальної активності молодших школярів.

Мета дипломної роботи – виявити особливості прояву страхів молодших школярів, дослідити їхній вплив на пізнавальну активність дітей молодшого шкільного віку.

Методи дослідження. У дослідженні використані загальнонаукові методи: обробка та аналіз інформації, узагальнення, синтез, метод експертної оцінки, графічний і табличний спосіб відображення даних, аналіз літературних джерел. Емпіричні методи: спостереження, порівняння, тестування, аналіз документів.

Установлено, що шкільні страхи мають як позитивний, так і негативний вплив на пізнавальну активність молодших школярів.

Матеріали дипломної роботи рекомендується використовувати в практиці шкільних психологів, соціальних педагогів, практичних психологів, учителів для більш ефективної роботи зі шкільними страхами та їхнім впливом на пізнавальну діяльність молодших школярів. А також отримані дані дипломної роботи, а особливо рекомендації, можуть бути використані батьками у вихованні дітей, покращенні їхнього емоційного стану.

Зразок бланка рецензії на дипломну роботу

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

РЕЦЕНЗІЯ

на дипломну роботу випускника кафедри

випускника кафедри _____
(назва кафедри)

Інституту _____
(назва інституту)

Національного авіаційного університету _____
(прізвище, імя, по батькові)

на тему _____

У рецензії слід відобразити:

1. Актуальність теми дипломної роботи.
2. Відповідність змісту виконаної дипломної роботи затвердженій темі та завданню.
3. Повноту виконання завдання, правильність і глибину обґрунтування прийнятих рішень.
4. Новизну та якість проведених досліджень.
5. Ступінь використання сучасних досягнень науки.
6. Реальність дипломної роботи, можливість впровадження її результатів.
7. Якість виконання дипломної роботи та ілюстративного (графічного) матеріалу, відповідність вимогам державних стандартів.
8. Виявлені недоліки.
9. Мотивовану оцінку дипломної роботи за 100-бальною та національною шкалами і шкалою ECTS, а також висновок щодо можливості присвоєння випускнику кваліфікації фахівця певного освітньо-кваліфікаційного рівня за даним напрямом (спеціальністю).

Рецензент _____
(науковий ступінь, посада, вчене звання)

«__» _____ 20__ р. _____
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

З рецензією ознайомлений _____
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

«__» _____ 20__ р.

Зразок бланка відгуку керівника дипломної роботи

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ВІДГУК
керівника дипломної роботи**

випускника кафедри _____
(назва кафедри)

Інституту _____
(назва інституту)

Національного авіаційного університету _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

на тему _____
_____

У відгуку потрібно відобразити:

1. Характер виконання дипломної роботи (в ініціативному порядку, за замовленням організації, установи тощо).
2. Мету дипломної роботи.
3. Відповідність виконаної дипломної роботи затвердженому завідувачем кафедри завданню.
4. Ступінь самостійності випускника при виконанні дипломної роботи.
5. Уміння випускника працювати з літературними джерелами, аналізувати теоретичний і практичний матеріал, приймати обґрунтовані рішення, застосовувати сучасні комп'ютерні інформаційні технології.
6. Знання та дотримання вимог ДСТУ при виконанні дипломної роботи.
7. Отримані найбільш важливі теоретичні та практичні результати і їхню апробацію на конференціях, семінарах тощо.
8. Узагальнену оцінку рівня виконаної дипломної роботи, відповідність набутих випускником знань, умінь і навичок вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця і можливість присвоєння йому кваліфікації фахівця певного освітньо-кваліфікаційного рівня за даним напрямом (спеціальністю).

Керівник дипломної
роботи _____
(науковий ступінь, посада, вчене звання)

« _____ » 20 _____ р. _____
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СТРАХІВ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ПІЗНАВАЛЬНУ АКТИВНІСТЬ ШКОЛЯРІВ.....	12
1.1. Визначення страху та його класифікація.....	12
1.2. Вікова динаміка страхів.....	17
1.3. Співвідношення шкільних страхів і тривожності в молодших школярів.....	29
1.4. Психологічні детермінанти й особливості проявів шкільних страхів у молодших школярів.....	32
1.5. Загальне поняття про пізнавальну активність та її розвиток у молодшому шкільному віці.....	41
Висновки до першого розділу.....	49
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВПЛИВУ СТРАХІВ НА РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ В МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	51
2.1. Організація та технологія дослідження страхів дітей молодшого шкільного.....	51
2.2. Аналіз результатів дослідження страхів.....	54
2.3. Дослідження пізнавальної активності учнів молодшого шкільного віку.....	66
2.4. Аналіз результатів дослідження пізнавальної активності.....	70
2.5. Загальний аналіз впливу шкільних страхів на пізнавальну активність молодших школярів.....	75
Висновки до другого розділу.....	78
РОЗДІЛ 3. ПРОФІЛАКТИКА ВПЛИВУ ШКІЛЬНИХ СТРАХІВ НА ПІЗНАВАЛЬНУ АКТИВНІСТЬ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	81
3.1. Технологія профілактики та подолання дитячих страхів.....	81
3.2. Рекомендації вчителям щодо встановлення сприятливих взаємин з учнями, які мають страхи.....	85
3.3. Рекомендації щодо психологічної просвіти батьків при роботі із дитячими страхами.....	89
Висновки до третього розділу.....	94
ВИСНОВКИ.....	96
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	100
ДОДАТКИ.....	108

Приклади оформлення бібліографічного опису літератури

відповідно до вимог ВАК України (Бюлетень ВАК України № 5 за 2009 р.)

Монографії: один автор	Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Львів : Свічадо, 2006. — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст. ; № 14). — Переклад за вид.: Patrologiae cursus completus. Series Graeca I-CLXI (Paris : J.P.Migne, 1857—66). — Бібліогр. в підрядк. прим. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. ; НАН України, Ін-т математики. — К. : Ін-т математики, 2006. — 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59). — Бібліогр. : с. 97—106 (93 назви) та в підрядк. прим
Два автори	Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. — К. : Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. : іл., портр. — (Бібліотека наукового щорічника «Україна дипломатична» ; вип. 1). — Бібліогр. в кінці розд. та в тексті. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштаник ; М-во освіти і науки України, Ін-т інновац. технологій і змісту освіти. — Львів : Растр-7, 2007. — 375 с. : іл., табл., портр. — Бібліогр. : с. 358—362
Три автори	Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование : как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. — Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. — XLIII, 265 с. : ил. — Предм. указ. : с. 263—265. — Бібліогр. в кінці розділу
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.] ; Укр. НДІ продуктивності АПК М-ва аграр. політики України. — К. : НДІ «Укragропромпродуктивність», 2006. — 106 с. : табл. — (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи). — Бібліогр. : с. 106. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздєв, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. — К. : Вища освіта, 2006. — 478, [1] с. : іл., табл. — (ПТО : Професійно-технічна освіта). — Бібліогр. : с. 472—473
П'ять та більше авторів	Психологія менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина І. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. — [3-е изд.]. — Х. : Гуманитар. центр, 2007. — 510 с. : ил., табл. — Авт. зазначено на звороті тит. арк. — Бібліогр. : с. 504—510. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.] ; Укр. ін-т соц. дослідж. — К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. — 115 с. : іл., табл. — (Серія «Формування здорового способу життя молоді» : у 14 кн. ; кн. 13). — Авт. зазначено на звороті тит. арк. — Бібліогр. : с. 84—85 та в підрядк. прим.

Без автора	Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Ключ]. — К. : Грані-Т, 2007. — 119 с. : іл., табл., портр. — (Грані світу). Воскресіння мертвих : українська барокова драма : антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. — К. : Грамота, 2007. — 638, [1] с. — Бібліогр. в прим. в кінці розд.
Багатотомні видання	Історія Національної академії наук України, 1941–1945 / [упоряд. Л.М. Яременко та ін.]. — К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007. — (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2 : Додатки. — 2007. — 573, [1] с. Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни...: (Дочь врага народа) : трилогія / А. Дарова. — Одеса : Астропринт, 2006. — (Сочинения : в 8 кн. / А. Дарова ; кн. 4)
Стандарти	Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. — [Чинний від 2006-01-01]. — К. : Держспоживстандарт України України, 2006. — IV, 231 с. — (Національний стандарт України). Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107 - 1:2004 – ДСТУ ISO6107-9:2004. — [Чинний від 2005-04-01]. — К. : Держспоживстандарт України, 2006. — 181 с. — (Національні стандарти України)
Матеріали конференцій, з'їздів	Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників [«Молодь України і аграрна реформа»], (Харків, 11—13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харків. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва ; редкол.: В. М. Нагаєв [та ін.]. — Х. : Харків. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. — 167 с. : іл., табл. — Бібліогр. в кінці доп. Кибернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на Республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. — К. : ІСОА, 2002. — 147 с. : іл., табл.
Словники	Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : слов.-довід. основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко ; Європ. ун-т. — К. : Європ. ун-т, 2007. — 57 с. : табл. Українсько-німецький тематичний словник = Ukrainisch-deutsches thematisches Wörterbuch : [близько 15 000 термінів / уклад. Н. Яцко та ін.]. — К. : Карпенко, 2007. — 219 с.
Складові частини книги	Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка : (нарис з новітнього укр. письменства) : статті / Микола Зеров. — Дрогобич, 2007. — С. 245–291
Публікації у журналах, вісниках, газетах	Науменкова С. Ринок фінансових послуг: основні тенденції розвитку / С. Науменкова // Вісник НБУ. — 2000. — №1. — С. 36–43. Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка : (нарис з новітнього укр. письменства) : статті / Микола Зеров. — Дрогобич, 2007. — С. 245–291. Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова; пер. з англ. Н. М. Середи // Банки та банківські системи. — 2007. — Т. 2, №2. — С. 13–20
Енциклопедії	Прохоров А. М. Финансы // Советский энциклопедический словарь. — 3-е изд. — М. : Советская энциклопедия, 1988. — С. 72
Дисертації	Жерноклев О. С. Національні секції австрійської соціал-демократії в Галичині й на Буковині (1890–1918 рр.) : дис. ... доктора іст. наук : 07.00.02 / Жерноклев Олег Станіславович. — Чернівці, 2007. — 476 с.

Автореферати дисертацій	<p>Новосад І. Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 «Технологія машинобудування» / І. Я. Новосад ; Тернопіл. держ. техн. ун-т ім. Івана Пулюя. — Тернопіль, 2007. — 20, [1] с., вклоч. обкл. : іл. — Бібліогр. : с. 17—18.</p> <p>Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 «Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. Технології» / Нгуен Ші Данг ; Нац. техн. ун-т України «Харків. політехн. ін-т». — К., 2007. — 20 с. : іл., табл. — Бібліогр. : с. 17—18</p>
Препринти	<p>Шилиев Б. А. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ/ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов / Шилиев Б. А., Воеводин В. Н. — Х. ННЦ ХФТИ, 2006. — 19 с. — (Препринт / НАН України, Нац. науч. центр «Харьков. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ 2006-4)</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Вєоховна Рада України. — Офіц. вид. — К. : Парлам. Вид-во, 2006. — 207 с. — (Бібліотека офіційних видань).</p> <p>Медична статистика: зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. — К. : МНІАЦ мед статистики : Медінформ, 2006. — 459 с. — (Нормативні директивні правові документи)</p>
Електронні ресурси	<p>Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. — К. : CD-вид-во «Інфодиск», 2004. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. — (Всеукр. перепис населення, 2001). — Систем. вимоги : Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP/. — Назва з титул. екрану.</p> <p>Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. «Крим-2003») [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник. — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу до журн.: http://www.nbuu.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm.</p>

ЗМІСТ

---

1. Загальні положення. Мета виконання дипломної роботи.....	3
2. Етапи проведення наукового дослідження.....	4
2.1. Етапи виконання дослідження	4
2.2. Вибір теми	5
2.3. Збір матеріалу наукової роботи.....	6
3. Структура та обсяг роботи	7
3.1. Вимоги до структури дипломної роботи.....	7
3.2. Написання вступної частини.....	8
3.3. Основна частина роботи	12
3.4. Висновки	12
3.5. Список літератури	13
3.6. Вимоги до оформлення дипломної роботи	13
4. Типові помилки під час написання та оформлення дипломної роботи.....	17
5. Захист дипломної роботи	18
<i>ДОДАТОК А.</i> Зразок заяви випускника щодо теми та керівника дипломної роботи	20
<i>ДОДАТОК Б.</i> Зразок титульного аркуша дипломної роботи	21
<i>ДОДАТОК В.</i> Зразок бланка завдання на виконання дипломної роботи	22
<i>ДОДАТОК Д.</i> Зразок оформлення реферату	24
<i>ДОДАТОК Е.</i> Зразок бланка рецензії на дипломну роботу	25
<i>ДОДАТОК Ж.</i> Зразок бланка відгуку керівника дипломної роботи	26
<i>ДОДАТОК З.</i> Зміст	27
<i>ДОДАТОК И.</i> Приклади оформлення бібліографічного опису літератури	28

Навчальне видання

СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Методичні рекомендації
до виконання і захисту
дипломних робіт
для студентів спеціальності
«Соціальна робота»

Укладачі:
БЛІНОВ Олег Анатолійович
ШЕВЧЕНКО Вікторія Михайлівна

Редактор О.М. Рижко
Технічний редактор *А. І. Лавринович*
Коректор *Л. М. Романова*
Комп'ютерна верстка *Н. В. Чорної*

Підп. до друку 22.11.2013. Формат 60x84/16. Папір офс.
Офс. друк. Ум. друк. арк. 1,86. Обл.-вид. арк. 2,0.
Тираж 100 прим. Замовлення № 219-1.

Видавець і виготівник
Національний авіаційний університет
03680. Київ-58, проспект Космонавта Комарова, 1.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 977 від 05.07.2002